

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1996/45

Karar Sayısı : 1996/44

Karar Günü : 20.11.1996

R.G. Tarih-Sayı :17.06.1998-23375

İPTAL DAVASINI AÇAN : Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL

İPTAL DAVASININ KONUSU : 26.6.1996 günlü, 4149 sayılı "832 sayılı Sayıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun"un, 5. maddesinin birinci fıkrasının, 6. maddesinin üçüncü fıkrasının son tümcesi ile dördüncü fıkrasının, 7. maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkranın, EK MADDE 8'in birinci fıkrasındaki "... aday belirlemek..." sözcükleri ile üçüncü ve dördüncü fıkralarının, geçici 2. maddesinin birinci fıkrasının ikinci tümcesi ve son tümceyle 832 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin dördüncü fıkrasına yapılan yollamanın; Anayasa'nın 87., 153. ve 160. maddelerine aykırılığı savıyla iptallerine karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

4149 sayılı Yasa ile değiştirilen ve ek ve geçici maddeler eklenen 832 sayılı Sayıştay Yasası'nın iptalleri istenilen sözcüklerini de içeren kimi maddeleri şöyledir:

1- "Madde 5.- Sayıştay Birinci Başkanı, bu Kanunda yazılı niteliklere sahip isteklilerden Ek 8 inci madde esaslarına göre Sayıştay Başkan ve Üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonunca belirlenecek iki aday arasından Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca gizli oyla seçilir."

2- "MADDE 6.-"

Sayıştay Genel Kurulunca, Sayıştay'a başvuranların sicilleri üzerinde yapılacak inceleme sonucunda, bu Kanunda yazılı niteliklere sahip oldukları anlaşılanlar arasından mevcut üye sayısının salt çoğunluğunun gizli oyu ile her boş yer için dörder aday seçilir. Aday seçimi, başvuru süresinin bitiminden itibaren otuz iş günü içerisinde sonuçlandırılır. Seçim sonuçları, seçimi takip eden üç iş günü içerisinde Sayıştay Başkanlığınca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur. Otuz iş günlük sürede seçim tamamlanamadığı takdirde Sayıştay Başkanlığı aday adaylıkları kabul edilmiş olanların tümünü kontenjan gruplarını da belirtmek suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu durumda, aday seçimi müteakip fıkarda belirtilen usule göre yapılır.

Sayıştay Başkanlığınca bildirilenler arasından bu maddenin birinci fıkrasındaki dağılım oranları dahilinde Ek 8 inci madde esaslarına göre boş üyelik sayısının iki katı kadar belirlenen adaylar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulur. Dağılım oranları dahilinde gösterilen adaylar için ayrı ayrı listeler halinde, birleşik oy pusulası düzenlenir. Adayların adlarının karşısındaki özel yer işaretlenmek suretiyle oy kullanılır. Seçilecek üyelerin

sayısından fazla verilen oylar geçersiz sayılır. Seçimde, kontenjan gruplarının oranları dahilinde en çok oyu alan adaylar seçilmiş sayılır."

3- "MADDE 7.-

Ancak Sayıştay Birinci Başkanı ve üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının önerisi üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyu ile görevden alınabilir.

..."

4- "EK MADDE 8.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda yapılacak Sayıştay Birinci Başkanlığı ve Sayıştay üyeliği seçimleri için gerekli değerlendirmeleri yapmak ve aday belirlemek üzere Sayıştay Başkanı ve Üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonu kurulur.

.....

Ön Seçim Geçici Komisyonu mevcudun salt çoğunluğu ile toplanır. Sayıştay Birinci Başkan adaylarının seçiminde aday listesi, Sayıştay üye adaylarının seçiminde ise kontenjan gruplarına göre düzenlenen birleşik oy pusulası kullanılır. Aday seçimleri gizli oyla yapılır. Aday seçilebilmek için ilk turda üye tam sayısının salt çoğunluğu, ikinci turda oylamaya katılanların salt çoğunluğu aranır. İlk iki oylamada sonuç alınamadığı takdirde, geçerli oyların en yüksekini alanlar seçilmiş sayılır. Adayların belirlenmesi sırasında oylarda eşitlik olması halinde, eşit oy alanlar arasında yeniden oylama yapılır.

Ön Seçim Geçici Komisyonu gerekli gördüğü hallerde adaylarla mülakat yapabilir."

5- "GEÇİCİ MADDE 2.- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte boş bulunan Sayıştay üyelikleri için müracaatlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca yapılacak ilk ilanı müteakip 15 gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılır. 832 Sayılı Sayıştay Kanununun Ek 8 nci maddesi esaslarına göre 4 üncü maddesinde belirtilen niteliklere sahip olanlar arasından, aynı Kanunun 6 ncı maddesinde yazılı oranlar dahilinde boş üyelik sayısının iki katı kadar belirlenen adaylar Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulur. Sayıştay üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 832 sayılı Kanunun, bu Kanunla değişik 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrasındaki usule uygun şekilde seçilir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İptal gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır :

1- "MADDE 87.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek; Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek; bütçe ve kesinhesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Anayasanın 14 üncü maddesindeki fiillerden dolayı hüküm giyenler hariç olmak üzere, genel ve özel af ilânına, mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir."

2- "MADDE 153.-

Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar."

3- "MADDE 160.-

Sayıştayın kuruluşu, işleyişi, denetim usulleri, mensuplarının nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri ve diğer özlük işleri, Başkan ve üyelerinin teminatı kanunla düzenlenir.

..."

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Samia AKBULUT, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER ve Lütfi F. TUNCEL'in katılmalarıyla 10.7.1996 günü yapılan toplantıda, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, iptali istenilen yasa kurallarıyla dayanan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri, öbür yasama belgeleri okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

A- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1- Anayasa'nın 153. Maddesi Yönünden İnceleme

Dava dilekçesinde, 4149 sayılı Yasa'yla "Sayıştay Başkanı ve Üyeleri Önseçim Geçici Komisyonu" kurularak; Sayıştay Birinci Başkanlığı seçimlerinde iki aday belirleme yetkisinin bu komisyona verilmesinin; Anayasa Mahkemesi'nin 11.7.1991 günlü, Esas 1990/39; Karar : 1991/21 sayılı kararına aykırı olduğu ileri sürülerek; 832 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin birinci, 6. maddesinin üçüncü, Ek Madde 8'de yer alan "aday belirlemek" sözcüklerinin ve geçici madde 2'nin ilk tümcesi dışında kalan kısmının, Anayasa'nın 153. maddesi uyarınca iptali istenilmiştir.

Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasında, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları ile yönetim makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlayacağı öngörülmüştür. Bu kural gereğince, yasama organı yapacağı düzenlemelerde daha önce aynı konuda verilen Anayasa Mahkemesi kararlarını gözönünde bulundurmamak, bu kararları etkisiz kılacak biçimde yasa çıkarmamak, Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilen kuralları tekrar yasalaştırmamak yükümlülüğündedir. Başta yasama organı olmak üzere tüm organlar kararların yalnız sonuçları ile değil, bir bütünlük içinde gerekçeleri ile de bağlıdır. Kararlar gerekçeleriyle, yasama etkinliklerini yönlendirme işlevi de görürler. Bu nedenle, yasakoyucu kararların sonuçları ile birlikte gerekçelerini de gözönünde bulundurmamak zorundadır. İptal edilen yasalarla sözcükleri farklı da olsa aynı doğrultu, içerik ya da nitelikte yeni yasa çıkarılması Anayasa'nın 153. maddesine aykırılık oluşturur.

Bir yasa kuralının Anayasa'nın 153. maddesine aykırılığından söz edilebilmesi için, iptal edilen önceki kuralla "aynı" ya da "benzer" nitelikte olması gerekir. Bunların saptanabilmesi

için öncelikle aralarında "özdeşlik" yani amaç, anlam ve kapsam yönlerinden benzerlik olup olmadığı incelenmelidir.

Sayıştay Yasası'nın 3677 sayılı Yasa ile değiştirilen 5. ve 6. maddelerindeki, Sayıştay Birinci Başkanı ve Üyeleri seçiminin TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nca yapılarak onay için Genel Kurula sunulacağına ve sunulduğu tarihten itibaren iki ay içinde onaylanmadığı takdirde Plan ve Bütçe Komisyonu kararının kesinleşeceğine ilişkin kural, TBMM'ne ait yetkinin komisyona bırakılmasının Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle 11.7.1991 günlü, Esas: 1990/39; Karar: 1991/21 sayılı kararla iptal edilmiştir.

4149 sayılı Yasa ile değiştirilen 832 sayılı Sayıştay Yasası'nın 5. maddesinin birinci fıkrasında, Sayıştay Birinci Başkanının; 6. maddesinin üçüncü fıkrasında, üyelerin seçiminde izlenecek yöntem belirtilmiştir. 832 sayılı Yasa'ya eklenen Ek Madde 8'de, TBMM Genel Kuruluna sunulacak adayların belirlenmesi için görevlendirilen "Sayıştay Başkan ve Üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonu"nın oluşumu ve çalışma biçimi gösterilmiş; 4149 sayılı Yasa'nın Geçici 2. maddesinde de, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte boş olan Sayıştay üyelikleri için Ek madde 8 esaslarına göre ve 6. maddesinde yazılı oran ve usule uygun şekilde seçim yapılacağı öngörülmüştür.

Böylece Sayıştay Birinci Başkanı ve üyelerinin seçimi konusunda iptal edilenlerden farklı kurallar getirilmiş; oluşturulan "Sayıştay Başkanı ve Üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonun"na TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere adayları belirleme yetkisi tanınmıştır.

İptal edilen kurallarla dava konusu Yasa kuralları arasında "özdeşlik" ya da "benzerlik" bulunmamaktadır. Bu nedenle, Anayasa'nın 153. maddesine aykırılık savı yerinde görülmediğinden istemin reddi gerekir.

2- Sayıştay Yasası'nın 5. Maddesinin Birinci Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Sayıştay Yasası'nın 5. maddesiyle yapılan düzenlemenin Anayasa'nın 87. maddesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmiştir.

Yasa'nın 5. maddesinin birinci fıkrasında, "Sayıştay Birinci Başkanı, bu kanunda yazılı niteliklere sahip isteklilerden Ek 8 inci madde esaslarına göre Sayıştay Başkan ve Üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonunca belirlenecek iki aday arasından Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca gizli oyla seçilir" denilmektedir.

Ek Madde 8'de de, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda yapılacak Sayıştay Birinci Başkanlığı ve Sayıştay Üyeliği seçimleri için gerekli değerlendirmeleri yapmak ve aday belirlemek üzere Sayıştay Başkanı ve Üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonu kurulması öngörülmüştür. Bu durumda komisyon, maddede belirtilen usule göre TBMM'ne sunacağı iki adayı belirleyecektir.

Anayasa'nın 87. maddesinin son fıkrasında, Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak TBMM'nin görevleri arasında sayılmış; 160. maddesinde de, Sayıştay'ın genel ve katma bütçeli kuruluşların gelir, gider ve mallarını TBMM adına denetlemesi ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlaması öngörülmüştür. TBMM; Yürütme Organına gelirlerin toplanması ve giderlerin yapılması iznini bütçe yasalarıyla vermektedir. Genel ve katma bütçeli kuruluşların gelir ve gider işlemlerinin denetimi Meclis adına Sayıştay tarafından yapıldıktan sonra Anayasa'nın 164. maddesine göre, Genel Uygunluk Bildirimi ile

sonuçlar TBMM'ne sunulmakta böylece, genel ve katma bütçeli dairelerin gelir ve giderleriyle malları Meclis tarafından denetlenmiş olmaktadır. TBMM adına denetleme ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevli Sayıştay'ın Başkan ve üye seçiminin TBMM'de yapılması bu görevin doğal sonucudur. Bu nedenle Sayıştay'ın Başkan seçiminin, Ön Seçim Geçici Komisyonunca gösterilen adaylar arasından TBMM Genel Kurulunca yapılmasında ve seçimin Genel Kurulda kolay ve süratli bir biçimde sonuçlandırılmasını sağlamak amacıyla bir komisyon oluşturularak seçim öncesi hazırlık işlemlerinin bu komisyona yaptırılmasında (aday belirleme) Anayasa'nın 87. ve 160. maddelerine aykırılık yoktur. İptal isteminin reddi gerekir.

Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşım KILIÇ ve Yalçın ACARGÜN bu görüşe katılmamışlardır.

3- 6. Maddenin İncelenmesi

a- Üçüncü Fıkrasının Son Tümcesinin İncelenmesi

İptal başvurusunda, Sayıştay Genel Kurulunca belirlenen adayların geçici komisyonca yarıya indirilmesinde hiçbir haklı neden bulunmadığı, üçüncü fıkranın Anayasa'nın 87. maddesine aykırı olduğu savıyla iptali istenilmiştir.

Üyelerin seçimi başlıklı 6. maddenin üçüncü fıkrasında, Sayıştay Üyeliği için başvuranlar ve yasada yazılı nitelikleri taşıdığı anlaşılanlar arasından mevcut üye sayısının salt çoğunluğunun gizli oyu ile her boş yer için dörder adayın Sayıştay Genel Kurulu tarafından seçileceği, aday seçiminin başvuru süresinin bitiminden itibaren otuz iş günü içinde sonuçlandırılacağı, sonuçların seçimi izleyen üç iş günü içinde TBMM Başkanlığına sunulacağı, otuz günlük sürede seçim tamamlanamadığı takdirde kontenjan grupları da belirtmek suretiyle aday adaylıkları kabul edilenlerin tümünün Sayıştay Başkanlığınca TBMM Başkanlığına sunulacağı belirtilmekte, itiraz konusu son tümcede de, "Bu durumda, aday seçimi müteakip fıkra da belirtilen usule göre yapılır" denilmektedir.

Sayıştay üyelerinin seçimi konusunda Anayasa'da herhangi bir kural yoktur. 160. maddenin üçüncü fıkrasında "Sayıştayın kuruluşu, işleyişi, denetim usulleri, mensuplarının nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri ve diğer özlük işleri, Başkan ve üyelerinin teminatı kanunla düzenlenir" kuralına yer verilmiştir.

Anayasa'nın 87. maddesinin son fıkrasında, Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak TBMM'nin görevleri arasında sayılmıştır. 160. maddesinde de, Sayıştay'ın genel ve katma bütçeli kuruluşların gelir, gider ve mallarını TBMM adına denetlemesi ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlaması öngörülmüştür. TBMM; Yürütme Organına gelirlerin toplanması ve giderlerin yapılması iznini bütçe yasalarıyla vermektedir. Genel ve katma bütçeli kuruluşların gelir ve gider işlemlerinin denetimi Meclis adına Sayıştay tarafından yapıldıktan sonra Anayasa'nın 164. maddesine göre, Genel Uygunluk Bildirimi ile sonuçlar TBMM'ne sunulmakta böylece, genel ve katma bütçeli dairelerin gelir ve giderleriyle malları Meclis tarafından denetlenmiş olmaktadır. TBMM adına denetleme ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamakla görevli Sayıştay'ın Başkan ve üye seçiminin TBMM'de yapılması bu görevin doğal sonucudur. Bu nedenle Sayıştay'a üye seçiminin, Ön Seçim Geçici Komisyonunca gösterilen adaylar arasından TBMM Genel Kurulunca yapılmasında ve seçimin Genel Kurulda kolay ve süratli bir biçimde sonuçlandırılmasını sağlamak amacıyla bir komisyon oluşturularak seçim öncesi hazırlık işlemlerinin bu komisyona

yaptırılmasında (aday belirleme) Anayasa'nın 87. ve 160. maddelerine aykırılık yoktur. İptal isteminin reddi gerekir.

Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ve Yalçın ACARGÜN bu görüşe katılmamışlardır.

b- Dördüncü Fıkranın İncelenmesi

aa- Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Tümcelerin İncelenmesi

Dördüncü fıkranın ilk dört tümcesinde, "Sayıştay Başkanlığınca bildirilenler arasından bu maddenin birinci fıkrasındaki dağılım oranları dahilinde Ek 8'inci madde esaslarına göre boş üyelik sayısının iki katı kadar belirlenen adaylar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulur. Dağılım oranları dahilinde gösterilen adaylar için ayrı ayrı listeler halinde, birleşik oy pusulası düzenlenir. Adayların adlarının karşısındaki özel yer işaretlenmek suretiyle oy kullanılır. Seçilecek üyelerin sayısından fazla verilen oylar geçersiz sayılır" denilmektedir.

Dördüncü fıkraya göre, Sayıştay Genel Kurulu'nca her boş yer için gösterilen dört aday arasından Sayıştay Başkanı ve üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonu'nca iki aday seçilerek TBMM Genel Kurulu'na sunulacak, Genel Kurul da bunlardan birini seçecektir.

832 sayılı Sayıştay Yasası'nın "Birinci Başkanın Seçimi" başlıklı değişik 5. maddesinin birinci fıkrasında da Birinci Başkan seçimi için aynı kurallar getirilmiş, bu kuralların Anayasa'nın 87. ve 160. maddelerine aykırı olmadığı gerekçeleriyle açıklanmıştır.

Aynı gerekçeler Sayıştay üyelerinin seçimini düzenleyen dava konusu kurallar için de geçerli olduğundan, bu kurallara ilişkin iptal isteminin aynı nedenlerle reddi gerekir.

Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ve Yalçın ACARGÜN bu görüşe katılmamıştır.

bb- Son Tümcenin İncelenmesi

İptali istenilen 832 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin dördüncü fıkrasının son tümcesi, Anayasa Mahkemesi'nin 20.11.1996 günlü, Esas : 1996/58; Karar : 1996/43 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Bu nedenle aynı kural hakkında yeniden karar verilmesine gerek bulunmamaktadır.

4- Sayıştay Yasası'nın 7. Maddesine Birinci Fıkradan Sonra Gelmek Üzere Eklenen Fıkranın İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Sayıştay Başkanı ve Üyelerinin, TBMM Başkanının önerisi üzerine TBMM üye tam sayısının beşte üçünün gizli oyu ile görevden alınmasına olanak veren dava konusu kuralın Anayasa'nın 160. maddesine aykırılığı savıyla iptali istenilmiştir.

İptali istenilen kural, Anayasa Mahkemesi'nin 20.11.1996 günlü, Esas : 1996/58; Karar : 1996/43 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Bu nedenle aynı kural hakkında yeniden karar verilmesine gerek bulunmamaktadır.

5- Ek Madde 8'in Birinci, Üçüncü ve Son Fıkrasında Yer Alan "...aday belirlemek..." Sözcüklerinin İncelenmesi

Başvuru dilekçesinde, Ek Madde 8 ile Sayıştay Birinci Başkanı ve Üyeleri Seçimi konusunda "aday belirleme" yetkisinin Ön Seçim Geçici Komisyonu'na tanınmasının Anayasa'nın 87. maddesine aykırı olduğu savıyla maddede yer alan "...aday belirlemek..." sözcüklerinin iptali istenilmiştir.

Ek Madde 8'de, Sayıştay Birinci Başkan ve üyelerinin seçimi için gereken değerlendirmeleri yapmak ve aday belirlemek üzere "Sayıştay Başkanı ve Üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonu"nun kurulması, oluşumu ve çalışmalarında bağlı olacağı kurallar gösterilmiştir.

Buna göre komisyon, Plan ve Bütçe Komisyonu'nun üyeleri arasından siyasî partiler ile bağımsızların TBMM'ndeki temsil güçleri oranında ve ad çekme usulü ile belirlenen onbeş kişiden oluşacak, mevcudun salt çoğunluğu ile toplanarak gizli oyla karar verecektir. TBMM kimi konuların ön incelemesini kuracağı komisyonlara yaptırır. Bu durum, toplu çalışmanın doğal sonucudur. Komisyonlar çalışmalarında TBMM'ne yardımcı olmakla görevlidirler.

TBMM'nin bu yetkisini kullanırken seçimin genel kurulda kolay ve süratli bir biçimde sonuçlandırılmasını sağlamak amacıyla oluşturulan bir komisyona hazırlık işlemlerini yaptırmasında (aday belirleme) Anayasa'nın 87. maddesine aykırılık yoktur. Sayıştay Birinci Başkanı ve üyeleri, ön seçim geçici komisyonunca seçilmediğine ve bu komisyonca belirlenen iki adaydan biri nihaî olarak TBMM genel kurulunca seçildiğine göre, genel kurula ait bir yetkinin komisyonca kullanıldığından söz edilemez.

Ek Madde 8'in üçüncü ve son fıkrasında yer alan "...aday belirlemek..." sözcüklerinin iptaline ilişkin istemin reddi gerekir.

Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ve Yalçın ACARGÜN bu görüşe katılmamışlardır.

6- Geçici Madde 2'nin Birinci Fıkrasının İncelenmesi

Başvuru dilekçesinde, Geçici madde 2'nin birinci fıkrasının ikinci ve son tümcesiyle getirilen kuralın, Anayasa'nın 87. maddesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmiştir.

Geçici Madde 2'de, "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte boş bulunan Sayıştay üyelikleri için müracaatlar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca yapılacak ilk ilanı müteakip 15 gün içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılır. 832 sayılı Sayıştay Kanununun Ek 8'inci maddesi esaslarına göre 4'üncü maddesinde belirtilen niteliklere sahip olanlar arasından, aynı Kanunun 6 ncı maddesinde yazılı oranlar dahilinde boş üyelik sayısının iki katı kadar belirlenen adaylar Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulur. Sayıştay üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 832 sayılı Kanunun, bu Kanunla değişik 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrasındaki usule uygun şekilde seçilir.

Seçim yapılacak boş üyelik sayısına, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte boş bulunan Daire Başkanlıkları sayısı da dahil edilir. Bu üyelerin göreve başlamasında kadro şartı aranmaz. Daire Başkanı seçimi ile boşalacak üye kadroları kendilerine tahsis edilir" denilmektedir.

Madde gerekçesinde, Sayıştay'da halen 15 üyeliğin boş olduğu, bu durumun Sayıştay Genel Kurulunun toplanmasını ve dolayısıyla üye adayı seçimlerinin tamamlanmasını zorlaştırdığı, kaldığı birkaç üyeliğin daha boşalması halinde Sayıştay Genel Kurulu toplantı nisabının sağlanamaması dolayısıyla söz konusu seçimlerin yapılmasının olanaksız hale geleceği, ayrıca normal prosedürün izlenmesi halinde, seçim Sayıştay Genel Kurulunda ve TBMM Genel Kurulunda uzun zaman alabileceğinden, seçimin kısa sürede tamamlanabilmesi amacıyla bu maddenin düzenlendiği belirtilmektedir.

a- Birinci Fıkranın İncelenmesi

aa- İkinci Tümcenin İncelenmesi

Fıkranın ikinci tümcesinde, Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihte boş bulunan Sayıştay üyeliğine yapılacak seçimin esasları gösterilmiştir.

Sayıştay'a uzun zamandır üye seçimi yapılamadığı ve boş üyelik sayısının 15'e kadar yükselmesi nedeniyle Dairelerde ve Genel Kurulda karar almakta zorluk çekildiği bilinen gerçeklerdendir.

Geçici madde 2'nin gerekçesinde de belirtildiği gibi, birkaç üyeliğin daha boşalması halinde Sayıştay Genel Kurulu'nca üye adayı belirlenmesi dahi olanaksız hale geleceğinden, bu üye boşluğunun kısa sürede doldurulmasında zaruret vardır.

İşte bu lüzum gereği, bir defaya özgü olmak üzere, boş üyelikler için yapılacak üye adayı belirlenmesinde, Sayıştay Genel Kurulu devreden çıkarılmış, aday belirleme görevi doğrudan "Sayıştay Başkanı ve Üyeleri Ön Seçim Geçici Komisyonu"na verilmiştir. Ancak bu Komisyon adayı belirlerken 832 sayılı Yasa'nın 4. maddesinde öngörülen nitelikleri arayacak ve 6. maddedeki oranlara bağlı kalacaktır.

832 sayılı Sayıştay Yasası'nın Ek madde 8'ine ilişkin bölümde üye adayı belirlemek üzere ön seçim geçici komisyonu oluşturulmasında, Anayasa'nın 87. maddesine aykırılık bulunmadığı açıklanmıştır.

Aynı gerekçeler Ek madde 8'in son fıkrası dışında kalan kısımlar bakımından Geçici Madde 2'nin ikinci tümcesi için de geçerli olduğundan, bu tümceye ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ve Yalçın ACARGÜN bu görüşe katılmamışlardır.

b- Son Tümcenin İncelenmesi

Geçici Madde 2'nin birinci fıkrasının son tümcesiyle 832 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin dördüncü fıkrasına yapılan yollama, Anayasa Mahkemesi'nin 20.11.1996 günlü, Esas : 1996/58; Karar : 1996/43 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Bu nedenle aynı kural hakkında yeniden karar verilmesine gerek bulunmamaktadır.

V- SONUÇ

26.6.1996 günlü, 4149 sayılı "832 Sayılı Sayıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun"un :

A- 2. maddesiyle yeniden düzenlenen 832 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ile Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- 3. maddesiyle değiştirilen 832 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin,

1- Üçüncü fıkrasının son tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ile Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2-Dördüncü fıkrasının,

a- Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü tümcelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ile Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- Son tümcesi Anayasa Mahkemesi'nin 20.11.1996 günlü, Esas: 1996/58, Karar: 1996/43 sayılı kararıyla iptal edildiğinden BU KONUDA YENİDEN KARAR VERİLMESİNE GEREK OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

C- 4. maddesiyle, 832 sayılı Yasa'nın yedinci maddesine eklenen fıkra, Anayasa Mahkemesi'nin 20.11.1996 günlü, Esas : 1996/58, Karar : 1996/43 sayılı kararıyla iptal edildiğinden BU KONUDA KARAR VERİLMESİNE GEREK OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

D- 8. maddesiyle 832 sayılı Yasa'ya eklenen EK MADDE 8'in,

1- Birinci fıkrasındaki "...aday belirlemek..." sözcüklerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ile Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Üçüncü ve dördüncü fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ile Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

E- Geçici 2. Maddesinin birinci fıkrasının,

1- İkinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Haşim KILIÇ ile Yalçın ACARGÜN'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Son tümcesiyle 832 sayılı Yasa'nın 6. maddesinin dördüncü fıkrasına yapılan yollama, yollama yapılan fıkranın son tümcesi Anayasa Mahkemesi'nin 20.11.1996 günlü, Esas : 1996/58, Karar : 1996/43 sayılı kararıyla iptal edildiğinden BU KONUDA KARAR VERİLMESİNE GEREK OLMADIĞINA, OYBİRLİĞİYLE,

Esas Sayısı : 1996/45
Karar Sayısı : 1996/44

20.11.1996 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa BUMİN	Sacit ADALI	Ali HÜNER
Üye	Üye	
Lütfi F. TUNCEL	Fulya KANTARCIOĞLU	

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1996/45

Karar Sayısı : 1996/44

Anayasa Mahkemesi'nin 20.11.1996 günlü, Esas 1996/58, Karar 1996/43 sayılı kararında kullandığım karşıoylarımın gerekçelerini, konu aynı olduğu için bu karar için de yineliyorum. 20.11.1996

Başkan
Yekta Güngör ÖZDEN